

Beklag tegen inbeslagneming

P.C. Verloop , datum 01-02-2008

Datum	01-02-2008
Auteur	P.C. Verloop [¶]
Vakgebied(en)	Strafprocesrecht / Voorfase
Wetingang	Sv art. 116;

DD 2008, 14.1, p. 174

Rechtbank Rotterdam, 13 februari 2006, LJV AZ 8512, NbSr 8 maart 2007, afl. 3, nr. 109 (Belanghebbende)

Sv art. 116

'De officier van justitie stelt zich op het standpunt dat de klaagster niet ontvankelijk is in haar klaagschrift om de navolgende redenen:

Het klaagschrift is ten onrechte niet opgesteld of ingediend (mede) namens de hulpverlener(s) die betrokken was/waren bij de behandeling van de overleden patiënte en in redelijkheid kan worden aangenomen dat de klaagster hieromtrent de behandelend arts niet heeft benaderd dan wel door deze bepaaldelijk is gevolmachtigd; in redelijkheid kan worden aangenomen dat de klaagster niet bepaaldelijk is gevolmachtigd door de behandelend arts die verantwoordelijk was dan wel kan worden gehouden voor de behandeling van de overleden patiënte, om de toestemming tot de informatieverstrekking na het bevel tot uitlevering te weigeren.

Dit betoog faalt. Als belanghebbenden bij een klacht tegen de inbeslagneming kunnen worden aangemerkt al degenen die op grond van artikel 116 Sv een recht op teruggave van de inbeslaggenomen voorwerpen en bescheiden kunnen doen gelden. Nu de voorwerpen en gegevens waarvan teruggave wordt verzocht, onder de klaagster in beslag zijn genomen en zij tevens - gedocumenteerd - stelt rechthebbende op de in beslag genomen voorwerpen en gegevens te zijn, moet zij worden beschouwd als belanghebbende. Zij is derhalve ook in dit opzicht ontvankelijk in haar klacht.'

DD 2008, 14.2, p. 174

Hoge Raad, 11 september 2007, NJB 2007, nr. 37, 1920 (Niet-ontvankelijkheid, verzoek teruggave aan derde)

NJB, 2007/ 1920

Sv art. 552a

'De rechtbank verklaarde het beklag van de klagster strekkende tot teruggave van het in beslag genomen luchtdrukgeweer aan haar echtgenoot ongegrond. De wet kent echter niet de mogelijkheid dat op verzoek van een belanghebbende teruggave van het in beslag genomene aan een ander wordt gelast. Daarom had de rechtbank de klagster niet-ontvankelijk moeten verklaren in haar beklag en had zij het beklag niet ongegrond moeten verklaren. De Hoge Raad vernietigt de bestreden beschikking en verklaart klagster niet-ontvankelijk in haar beklag.'

DD 2008, 14.3, p. 175

Hoge Raad, 23 januari 2007, LJN AZ3560 (Niet-ontvankelijkheid, onherroepelijke beslissing)

Sv art. 552a

'2.1. Het cassatieberoep is gericht tegen een beschikking van de Rechtbank van 4 oktober 2005 waarbij het klaagschrift strekkende tot teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen, niet-ontvankelijk is verklaard.

2.2. Door de Advocaat-Generaal ingewonnen informatie houdt in dat de uitspraak van de Economische Politierichter van 9 december 2005, waarbij een beslissing is genomen omtrent de in het klaagschrift bedoelde inbeslaggenomen voorwerpen, onherroepelijk is geworden. Gelet daarop dient de klagster wegens gebrek aan belang in haar cassatieberoep niet-ontvankelijk te worden verklaard.'

DD 2008, 14.4, p. 175

Hoge Raad, 4 september 2007, LJN BA2162 (Niet-ontvankelijk na afstand)

NJ, 2007/ 474

Sv art. 116 lid 2, art. 552a

'3.2. De bestreden beschikking houdt onder meer in:

'Het klaagschrift (met bijlagen) is gericht tegen (het voortduren van) de inbeslagneming en (daarmee kennelijk tevens) over het uitblijven van een last tot teruggave van het inbeslaggenomene aan klagster. (...)

Klagster heeft in haar klaagschrift aangegeven -kort samengevat- dat zij en haar vriend [betrokkene 1] onder dwang voor afstand hebben getekend, omdat zij voor de haars inziens onmogelijke keuze werden gesteld dat de honden zouden worden afgespoten als zij geen afstand zouden doen, maar dat -als zij wel afstand zouden doen- de honden in leven zouden blijven en in een speciale Husky-kennel ondergebracht zouden worden.

Klaagster heeft verzocht om vernietiging van dan wel ongeldigverklaring van die onder dwang afgelegde afstandsverklaring en voorts verzocht om teruggave aan haar van de 2 Siberische Husky's.

(...)

In raadkamer heeft de officier van justitie aangegeven dat normaliter honden die 'bloed hebben geproefd' worden afgespoten omdat zij na een dergelijk voorval niet meer zijn te vertrouwen. In casu zijn de 2 Siberische Husky's in leven gelaten en in een speciale Husky-kennel geplaatst. Klaagster en beslagene hebben ten overstaan van een opsporingsambtenaar afstand van de twee Siberische Husky's gedaan. Deze handelwijze is volgens de officier van justitie te beschouwen als waren de 2 Siberische Husky's onttrokken aan het verkeer als bedoeld in artikel 116, lid 2, aanhef en onder c, van het Wetboek van Strafvordering.

De officier heeft geconcludeerd tot niet-ontvankelijk verklaring van klaagster in haar beklag, nu zij afstand heeft gedaan van de 2 onder [betrokkene 1] in beslag genomen Husky's.'

en als motivering van de niet-ontvankelijk verklaring van het beklag:

'Om een inhoudelijke beslissing op een klaagschrift ex artikel 552a Wetboek van Strafvordering te kunnen nemen moet sprake zijn van inbeslagneming in de zin van deze wet.

Of dit laatste het geval is dient te worden beoordeeld aan de hand van (de systematiek van) deze wet, in het bijzonder het bepaalde in artikel 134, lid 2 Wetboek van Strafvordering, blijkens welke bepaling een beslag wordt beëindigd in de situatie als bedoeld in artikel 116, tweede lid, aanhef en onder c.

In de onderhavige situatie heeft de officier van justitie kennelijk beoogd toepassing te geven aan laatstvermelde bepaling. Voorts hebben zowel klaagster als [betrokkene 1] voor afstand van de honden getekend. De vraag of bij het schriftelijk verklaren afstand te doen ongeoorloofde druk is toegepast wordt vervolgens door de rechtbank ontkennend beantwoord. De rechtbank realiseert zich dat klaagster en beslagene voor een moeilijke keuze hebben gestaan en dat op zeer indringende wijze met hen is gesproken, waarbij de te nemen beslissing emotioneel was.

Echter, niet is vastgesteld dat er sprake was van een dusdanig ongeoorloofde druk dat aan de ondertekening voor zover het de toepassing van artikel 116, tweede lid, aanhef en onder c, Wetboek van Strafvordering voorbij moet worden gegaan.

Dat betekent dat er geen sprake meer is van beslag en hier derhalve geen inhoudelijke beslissing meer over kan worden genomen.

De rechtbank wijst in aansluiting hierop nog op het bepaalde in artikel 116, lid 6, Wetboek van Strafvordering.'

3.3. In de overwegingen van de Rechtbank ligt als haar oordeel besloten dat het door de klaagster aangevoerde niet kan leiden tot de gevolgtrekking dat zij niet rechtsgeldig afstand heeft gedaan van de inbeslaggenomen honden. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Het is niet onbegrijpelijk, ook niet indien in aanmerking wordt genomen - zoals eerst in de toelichting op het middel naar voren is gebracht - dat te dezen op de voet van artikel 118 Sv een bewaarder over de honden had kunnen worden aangesteld ingeval de klaagster de afstandsverklaring niet zou hebben willen ondertekenen. Voor verdere toetsing in cassatie leent het oordeel van de Rechtbank zich niet, verweven als het is met waarderingen van feitelijke aard.'

DD 2008, 14.5, p. 176

Hoge Raad 18 september 2007, LJN BA7263 (Niet-ontvankelijkheid, in beslag genomene teruggegeven aan rechthebbende)

'De Rechtbank heeft bij beschikking van 22 augustus 2006 het klaagschrift van de klagster strekkende tot teruggave aan haar van een onder een ander inbeslaggenomen geldbedrag van € 15.220,-, ongegrond verklaard.

Uit door de Advocaat-Generaal ingewonnen inlichtingen blijkt dat het geldbedrag inmiddels is teruggegeven aan de beslagene. Dit betekent dat de klagster in het cassatieberoep niet-ontvankelijk moet worden verklaard.'

DD 2008, 14.6, p. 176

Hoge Raad 4 september 2007, LJN BA3132 (Einde zaak)

NJ, 2007/ 472

Sv art. 552a lid 3

'3.2. De beschikking van de Rechtbank houdt, voor zover voor de beoordeling van het middel van belang, het volgende in:

'2. De ontvankelijkheid

De officier van justitie heeft geconcludeerd tot niet-ontvankelijkverklaring van klagster in haar klaagschriften, nu deze beide niet zijn ingediend binnen drie maanden sinds de vervolgde zaak tot een einde is gekomen.

De advocaat van klagster stelt primair dat geen sprake is van enige termijnoverschrijding. [Betrokkene 1] is op 17 december 2004 overleden.

Echter, nu eerst op 11 februari 2005 duidelijk is geworden dat het openbaar ministerie het in beslag genomen geld en de sieraden niet wilde teruggeven, is zo spoedig mogelijk doch niet eerder dan op 20 april 2005 het klaagschrift (05/496) ingediend. (...) Subsidiair stelt de advocaat van klagster dat sprake is van bijzondere omstandigheden, op grond waarvan een (korte) termijnoverschrijding verschoonbaar is.

De rechtbank overweegt als volgt.

Artikel 552a, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering bepaalt - zakelijk weergegeven en voor zover te dezen van belang - dat het klaagschrift niet-ontvankelijk is indien het is ingediend op een tijdstip waarop drie maanden zijn verstreken sedert de vervolgde zaak tot een einde is gekomen. De strafzaak tegen [betrokkene 1], levenspartner van klagster, is van rechtswege door diens overlijden op 17 december 2004 geëindigd, waarmee de vervolgde zaak per die datum tot een einde is gekomen.

De rechtbank is op grond van het voorgaande van oordeel, dat beide klaagschriften, gedateerd 20 april 2005 (...) en ter griffie ontvangen op respectievelijk 26 april 2005 (...), niet binnen de daarvoor gestelde termijn van drie maanden zijn ingediend.

Met inachtneming van de betreffende wetsartikelen dient mitsdien te worden beslist als volgt.

3. Beslissing

De rechtbank:

(inzake het klaagschrift met registratienummer 05/496):

- verklaart klaagster niet-ontvankelijk in haar klaagschrift.'

3.3. Artikel 552a, derde lid, (oud) Sv - dat op het aan de orde zijnde punt niet verschilt van de thans geldende tekst - luidt:

'Het klaagschrift of het verzoek wordt zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming der voorwerpen of de kennisneming der gegevens ingediend ter griffie van het gerecht in feitelijke aanleg, waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatst werd vervolgd. Het klaagschrift of het verzoek is niet ontvankelijk indien het is ingediend op een tijdstip waarop drie maanden zijn verstreken sedert de vervolgte zaak tot een einde is gekomen.'

3.4.1. De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot toepassing van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en andere vermogenssancties bij wet van 10 december 1992, Stb. 1993, 11 houdt ten aanzien van die bepaling en in het bijzonder de daarin opgenomen termijn onder meer het volgende in:

'De ondergetekende heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt een wijziging voor te stellen van de termijn waarbinnen een beklag op grond van artikel 552a Sv kan worden ingesteld. Thans is bepaald, dat het beklag binnen drie jaren na de inbeslagneming der voorwerpen moet zijn ingediend. Dat kan tot gevolg hebben dat wanneer de vervolging zich over een langere periode uitstrekt - hetgeen wanneer hoger beroep en cassatieberoep wordt ingesteld gemakkelijk het geval kan zijn - een tardief ingesteld beklag niet meer door de strafrechter kan worden behandeld, ook al is de vervolging nog gaande. Dan blijft echter de gang naar de burgerlijke rechter open, met als consequentie dat het dossier tussen het strafrechtelijk en het civielrechtelijk circuit zal gaan circuleren. Zulks is niet doelmatig. De kans daarop wordt als gevolg van het instellen van s.f.o.'s en de afsplitsing van ontnemingsprocedures van de hoofdzaak alleen maar groter. Vandaar dat wordt voorgesteld dat beklag op grond van artikel 552a Sv in beginsel ontvankelijk is zolang de vervolging, waaronder mede is begrepen een s.f.o. en de ontnemingsprocedure, nog loopt. De uiterste termijn daarbij is gelegd bij drie maanden nadat de vervolging der zaak tot een einde is gekomen. Wel blijft gelden dat het beklag 'zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming' moet worden ingediend, zodat de rechter op die grond tot niet-ontvankelijkheid van een klacht wegens laksheid bij de indiening daarvan kan besluiten.' (Kamerstukken II 1989-1990, 21 504, nr. 3, blz. 44-45)

3.4.2. De memorie van antwoord bij dit wetsvoorstel houdt, voor zover hier van belang, het volgende in:

'De leden van de fractie van het CDA hebben gevraagd naar de betekenis van de term 'zo spoedig mogelijk' in artikel 552a Sv evenals naar de opvatting van het openbaar ministerie over de beklagregeling. In verband met de weergegeven term zij erop gewezen dat het voorstel wat dit betreft geen wijziging ten opzichte van de bestaande regeling meebrengt. Met die term is aangegeven dat degene die zijn beklag wenst te doen daarvoor na het tijdstip waarop hem de grond daarvoor ter kennis kwam, niet meer tijd neemt dan hij in redelijkheid geacht kan worden nodig te hebben. Onder omstandigheden is denkbaar dat de rechter een kennelijk door nalatigheid vertraagde klacht op die grond niet ontvankelijk acht.' (Kamerstukken II 1990-1991, 21 504, nr. 5, blz. 31-32)

3.4.3. De nota naar aanleiding van het eindverslag bij bedoeld wetsvoorstel houdt onder meer het volgende in:

'In de memorie van antwoord is, naar uit de desbetreffende vraag van de leden van de CDA-fractie blijkt, enigszins verscholen (p. 32) gesteld, dat het feit dat het beklag bedoeld in artikel 552a Sv niet 'zo spoedig mogelijk' wordt gedaan, het rechtsgevolg kan meebrengen, dat de betrokkene in het gedane beklag niet ontvankelijk wordt verklaard.' (Kamerstukken II 1991-1992, 21 504, nr. 8, blz. 22-23)

3.5.1. Uit artikel 552a, derde lid, (oud) Sv volgt, ook gelet op de hiervoor onder 3.4 weergegeven

wetsgeschiedenis, dat een op de voet van artikel 552a Sv zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming ingediend klaagschrift ontvankelijk is zolang de vervolgte zaak niet tot een einde is gekomen. Indien het beslag is gelegd in een zaak waarin verscheidene personen als verdachten zijn aangemerkt, is aan de vervolgte zaak pas een einde gekomen, indien de vervolgingen van alle verdachten tot een einde zijn gekomen.

3.5.2. Van een dergelijk einde is hier geen sprake. De goederen waarvan de klaagster de teruggave heeft verzocht zijn immers, naar voortvloeit uit het tot de stukken waarvan de Hoge Raad kennisneemt behorende proces-verbaal van 15 februari 2005 ten behoeve van de pro-forma zitting van 4 maart 2005, in beslag genomen in een strafrechtelijk onderzoek dat zich tegen verscheidene verdachten richtte. Nu de Rechtbank niet heeft vastgesteld of de tegen hen ingestelde vervolgingen tot een einde zijn gekomen, heeft zij de klaagster niet-ontvankelijk verklaard in haar klaagschrift op gronden die deze beslissing niet kunnen dragen. Voor zover het middel hierover klaagt, is het gegrond.'

DD 2008, 14.7, p. 179

Hoge Raad 19 juni 2007, LJN BA0482 (Last tot teruggave aan rechthebbende)

Sv art. 552a

'3.1. De middelen klagen dat de Rechtbank de inbeslaggenomen auto aan de klager had dienen terug te geven en dat haar oordeel dat de auto aan [betrokkene 1] dient te worden teruggegeven getuigt van een onjuiste rechtsopvatting, althans ontoereikend is gemotiveerd.

3.2. Het oordeel van de Rechtbank komt erop neer dat niet de klager - beslagene - maar [betrokkene 1] redelijkerwijs als rechthebbende op de inbeslaggenomen auto dient te worden aangemerkt. Dat oordeel geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting, terwijl het evenmin onbegrijpelijk is. Van dat oordeel uitgaande heeft de Rechtbank het beklag terecht ongegrond verklaard. In zoverre faalt het middel.

3.3. Bij de stukken van het geding bevindt zich niet een klaagschrift van [betrokkene 1]. De wet kent wat betreft de beklagprocedure als bedoeld in het vierde boek, Titel IX Sv, anders dan in HR 10 mei 1994, LJN ZC9727, NJ 1994, 642, onder de toenmalige wetgeving is aangenomen, niet de mogelijkheid van een last tot teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen aan een ander dan degene die een klaagschrift strekkende tot teruggave heeft ingediend (vgl. HR 26 november 2002, LJN AE6595). De Rechtbank had dus niet een last tot teruggave aan [betrokkene 1] mogen geven. In zoverre kan de bestreden beschikking niet in stand blijven.'

DD 2008, 14.8, p. 179

Hoge Raad 19 juni 2007, LJN BA0514 (Last tot teruggave aan rechthebbende)

Sv art. 116 lid 3

'3.1. Het middel keert zich tegen de beslissing van de Rechtbank dat het beklag ongegrond is en dat de teruggave moet worden gelast van de inbeslaggenomen auto aan AXA Versicherung AG.

3.2. In cassatie moet ervan worden uitgegaan dat het hier een beklag betreft tegen het voornemen van

de Officier van Justitie om de onder de klager inbeslaggenomen personenauto terug te geven aan de rechthebbende (artikel 116, derde lid, Sv), te weten AXA Versicherung AG, als gesubrogeerd in de rechten van degene aan wie die auto was ontstolen.

3.3. Voor zover het middel zich richt tegen het oordeel van de Rechtbank dat het belang van de strafvordering het voortduren van het beslag niet meer vordert, miskent het dat de Rechtbank dienaangaande gebonden was aan het - uit het voornemen tot teruggave blijkende - oordeel van de Officier van Justitie (vgl. HR 4 juli 2006, LJV AX6283, NJ 2006, 385).

3.4. Voorts klaagt het middel tevergeefs over het oordeel van de Rechtbank, daarop neerkomende dat AXA Versicherung AG redelijkerwijs als rechthebbende op de desbetreffende auto kan worden aangemerkt. Dat oordeel is ook zonder nadere motivering niet onbegrijpelijk.

3.5. De wet kent wat betreft de beklagprocedure als bedoeld in het vierde boek, titel IX, Sv niet de mogelijkheid van een last tot teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen aan een ander dan degene die een klaagschrift strekkende tot teruggave heeft ingediend.

Ingeval degene bij wie het voorwerp is inbeslaggenomen zich op de voet van artikel 116, derde lid, Sv heeft beklagd over het voornemen van het openbaar ministerie dat voorwerp te doen teruggeven aan degene die redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt en op dat klaagschrift wordt beslist dat het beklag ongegrond is, kan de officier van justitie uitvoering geven aan bedoeld voornemen zodra die beschikking onherroepelijk is. De beschikking op dat klaagschrift kan niet de last inhouden dat het inbeslaggenomen voorwerp wordt teruggegeven aan de rechthebbende (vgl. HR 26 november 2002, LJV AE6595). De Rechtbank had te dezen zodanige last dus niet mogen geven. In zoverre kan de bestreden beschikking niet in stand blijven.'

DD 2008, 14.9, p. 180

Hoge Raad, 16 januari 2007, LJV AZ2485 (Maatstaf teruggave)

Sv art. 116 lid 3, art. 552a

'3.2. Het gaat in deze zaak om het volgende. De klaagster heeft sieraden die haar ter belening waren aangeboden, in onderpand genomen. In het kader van een strafrechtelijk onderzoek zijn die sieraden, die van diefstal afkomstig bleken te zijn, inbeslaggenomen. De klaagster is niet als verdachte aangemerkt. De Officier van Justitie heeft aan de klaagster overeenkomstig artikel 116, derde lid, Sv kennis gegeven van het voornemen de sieraden aan de bestolen eigenaren terug te geven. De klaagster heeft daartegen schriftelijk beklag gedaan.

3.3. De Rechtbank heeft de ongegrondverklaring van het beklag als volgt gemotiveerd:

'De officier van justitie heeft te kennen gegeven dat het beklag van klaagster ongegrond verklaard dient te worden, aangezien primair het strafvorderlijk belang zich verzet tegen teruggave van het inbeslaggenomene aan klaagster. De officier van justitie heeft hiertoe aangevoerd dat de onderhavige goederen, naar haar oordeel, behoren tot een groter aantal goederen dat werd beleend nadat deze door misdrijven (waaronder woninginbraken) waren verkregen en door anderen dan de verdachten van die misdrijven werden beleend. In de strafzaken tegen de verdachten van die misdrijven loopt thans het hoger beroep, hetgeen betekent dat het strafvorderlijk belang nog steeds gediend is met voortdrijving van het beslag op de onderhavige goederen.

Naar het oordeel van de rechtbank is het niet hoogst onwaarschijnlijk dat de strafrechter in hoger beroep

oordelend in de strafzaken zoals door de officier van justitie hiervoor genoemd, het inbeslaggenomene zal verbeurdverklaren, in elk geval zal beslissen anders dan teruggave van het inbeslaggenomene aan klaagster. Het Openbaar Ministerie kan in dit stadium niet het recht noch de mogelijkheid worden ontzegd om in hoger beroep verbeurdverklaring van de in beslag genomen zaken, dan wel teruggave van die zaken aan een ander dan aan klaagster, te vorderen.

De rechtbank is voorts van oordeel dat noch uit onderhavig klaagschrift noch uit het onderzoek in de openbare raadkamer is gebleken dat klaagster inderdaad eigenaar is van de in beslag genomen zaken, veeleer zijn anderen dan klaagster aan te merken als eigenaar, nl. degenen van wie die zaken zijn gestolen en die die zaken als hun eigendom hebben herkend.

Klaagster heeft zich beroepen op de bescherming aan haar geboden ingevolge artikel 11 lid 2 van de Pandhuiswet 1910, dat bepaalt dat de rechtmatige eigenaar van een gestolen, aan de bank verpande zaak, het recht heeft zijn eigendom tegen betaling van de beleensom en de rente van de lening, terug te kopen. De zaak moet dan nog wel in de macht zijn van de bank. In casu zijn de in beslag genomen zaken niet (meer) in de macht van de bank, zodat naar het oordeel van de rechtbank de bepaling van artikel 11 lid 2 van de Pandhuiswet 1910 hier niet van toepassing is.

De in beslaggenomen zaken behelzen voor het merendeel (oude) sieraden, die middels schenking en/of vererving in het bezit van de rechthebbenden zijn gekomen. Naast een zekere economische waarde vertegenwoordigen die zaken veelal ook een niet te onderschatten emotionele waarde, die moeilijk in geld is uit te drukken. Op het eerste gezicht is het oordeel gerechtvaardigd dat de bestolenen een beter recht kunnen doen gelden op het inbeslaggenomene dan klaagster en dat teruggave aan de bestolenen redelijk en maatschappelijk niet onverantwoord zou zijn.

Voor de volledigheid wijst de rechtbank er op dat in het kader van deze raadkamerprocedure op basis van een klacht ex artikel 116 lid 3 juncto 552a van het Wetboek van Strafvordering het onderzoek, gelet op de aard van die procedure, niet anders dan summier kan zijn. De onderhavige procedure leent zich in het bijzonder niet voor omvangrijke en diepgravende recherches naar civielrechtelijke kwesties van eigendom, bezit en pandrecht; zij is daarvoor ook niet bedoeld. Deze beslissing laat dan ook de mogelijkheid tot het voeren van een civiele procedure onverlet.

Het beklag zal derhalve ongegrond worden verklaard.'

3.4. Het gaat hier om een klaagschrift dat primair is gericht tegen het voornemen van de Officier van Justitie om de inbeslaggenomen voorwerpen terug te geven aan anderen dan de beslagene. In dat voornemen ligt, gelet op het bepaalde in artikel 116, eerste lid, Sv, besloten dat het belang van de strafvordering zich niet meer tegen teruggave verzet. Het staat de rechter dan niet vrij bij de beoordeling van het klaagschrift te treden in de vraag of zodanig belang aan de teruggave in de weg staat (vgl. HR 4 juli 2006, NJ 2006, 385 rov. 3.4).

3.5. Door te oordelen dat het belang van de strafvordering 'nog steeds is gediend met het voortduren van het beslag' heeft de Rechtbank miskend hetgeen hiervoor onder 3.4 is overwogen. Overigens kan, anders dan de Rechtbank kennelijk heeft geoordeeld, de mogelijkheid dat de rechter in het eindonderzoek teruggave van de voorwerpen aan een ander dan aan de klaagster zal bevelen, niet gelden als het belang van de strafvordering in vorenbedoelde zin (vgl. HR 29 oktober 1985, NJ 1986, 348).'

DD 2008, 14.10, p. 181

Hoge Raad 22 mei 2007, LJN BA1637 (Beoordelingsruimte raadkamer)

'3.1. Het middel klaagt dat de Rechtbank een onjuiste maatstaf heeft aangelegd bij de beoordeling van het beklag, althans ten onrechte heeft geoordeeld alsof sprake is van een conservatoir beslag op de voet van artikel 94a Sv.

3.2. De Rechtbank heeft de ongegrondverklaring van het beklag als volgt gemotiveerd:

'De officier van justitie heeft in raadkamer te kennen gegeven dat het onderzoeksbelang in de strafzaak zich niet langer verzet tegen opheffing van het beslag maar dat het inbeslaggenomen niet aan klagster behoort te worden teruggegeven aangezien er een vordering tot het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel zal worden ingediend.

De rechtbank is gezien de inhoud van het procesdossier en het verhandelde in raadkamer van oordeel dat het onderzoeksbelang het voortduren van het beslag niet langer vordert. Tevens is het niet zeer waarschijnlijk dat de strafrechter, later oordelend, het inbeslaggenomen verbeurd zal verklaren dan wel aan het verkeer zal onttrekken.

Toch zal een last tot teruggave niet worden gegeven, aangezien er ook conservatoir beslag zal worden gelegd en er sprake is van een verdenking ter zake van een misdrijf bedreigd met een geldboete van de vijfde categorie terwijl zich niet het geval voordoet dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter een geldboete dan wel een verplichting tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen.

Het beklag van klagster zal daarom ongegrond worden verklaard.'

3.3. Ingevolge artikel 116, eerste lid, Sv doet het openbaar ministerie de inbeslaggenomen voorwerpen teruggeven aan de beslagene zodra het belang van de strafvordering zich daartegen niet meer verzet. In het systeem van de wet ligt aldus besloten dat, indien het openbaar ministerie bij de behandeling van een beklag als bedoeld in artikel 552a Sv te kennen geeft van oordeel te zijn dat het belang van de strafvordering zich niet meer tegen de gevraagde teruggave verzet, de rechter, zonder zelf in een beoordeling van evenvermeld punt te treden, op het klaagschrift dient te beslissen.

3.4. Uit de hiervoor onder 3.2 weergegeven overwegingen van de Rechtbank blijkt dat de Officier van Justitie te kennen heeft gegeven dat het onderzoeksbelang zich niet langer verzet tegen opheffing van het beslag. Gelet op het hiervoor onder 3.3 overwogene had de Rechtbank het beklag derhalve gegrond moeten verklaren en op de voet van artikel 552a, zesde lid, Sv de daarmee overeenkomende last behoren te geven.

3.5. Het oordeel van de Rechtbank dat zij geen last tot teruggave zal geven aangezien conservatoir beslag zal worden gelegd, is onjuist nu de wet daarin niet voorziet.'

DD 2008, 14.11, p. 182

Hoge Raad 18 december 2007, LJN BB8869 (Maatstaf rechthebbende)

'3.2. De bestreden beschikking, gegeven op het klaagschrift strekkende tot teruggave aan de klagster

van onder een ander inbeslaggenomen geldbedragen, houdt onder meer het volgende in:
'Vast is komen te staan, dat bedoelde geldbedragen op 24 februari 2005 onder [betrokkene 1] in beslag zijn genomen, en dat het beslag nog voortduurt.

Namens klaagster is er op de in de pleitnota aangevoerde gronden onder meer op gewezen, dat klaagster rechthebbende is van de in beslaggenomen geldbedragen, zoals onder andere moet blijken uit de aan de pleitnota gehechte notariële verklaring van de beslagene, en dat het belang van strafvordering zich niet langer verzet tegen teruggave van deze geldbedragen aan klaagster. De officier van justitie heeft zich op het standpunt gesteld dat - nu de strafzaak tegen beslagene [betrokkene 1] is geëindigd door een beslissing van deze rechtbank op 12 december 2005 (registratienummer 05/914) - het belang van strafvordering zich niet tegen teruggave van de geldbedragen aan de rechthebbende verzet, maar dat klaagster niet buiten redelijke twijfel als rechthebbende van de betreffende geldbedragen kan worden aangemerkt, weshalve het klaagschrift ongegrond behoort te worden verklaard.

De rechtbank is op grond van de stukken en het verhandelde in raadkamer enerzijds van oordeel dat - nu het belang van strafvordering zich niet tegen de opheffing van het beslag verzet - de afgifte van de desbetreffende geldbedragen aan de rechthebbende(n) op het eerste gezicht redelijk en maatschappelijk niet onverantwoord is. Anderzijds is de rechtbank van oordeel, dat klaagster haar stelling dat zij rechthebbende is van het inbeslaggenomen geld niet, althans onvoldoende, met bewijsstukken heeft onderbouwd. Vaststaat dat klaagster heeft aangetoond dat zij facturen tot een bedrag van AED 2.065.315 heeft verstuurd op het moment dat onder [betrokkene 1] geldbedragen in beslag zijn genomen van € 9.130,00 en 425.500,00 USD, maar daarmee staat nog niet vast en is naar het oordeel van de rechtbank nog niet buiten redelijke twijfel aangetoond en/of aannemelijk gemaakt dat de in beslaggenomen geldbedragen aan klaagster toebehoren en/of het geldbedragen betrof die - naar de rechtbank begrijpt - ter delging van de openstaande facturen aan dan wel ten behoeve van klaagster, zijn betaald.'

3.3. In een geval als het onderhavige, waarin het belang van strafvordering het voortduren van een op de voet van artikel 94 Sv gelegd beslag niet meer vordert en waarin een derde-belanghebbende op de voet van artikel 552a Sv een klaagschrift heeft ingediend strekkende tot teruggave, dient de Rechtbank te beoordelen of de klaagster die als derde/niet-beslagene stelt rechthebbende te zijn, redelijkerwijs als rechthebbende op het inbeslaggenomen kan worden aangemerkt.

3.4. Door te overwegen dat nog niet vaststaat en nog niet buiten redelijke twijfel is aangetoond en/of aannemelijk is gemaakt dat de inbeslaggenomen geldbedragen aan de klaagster toebehoren heeft de Rechtbank een andere dan de toepasselijke en dus een onjuiste maatsstaf aangelegd. Het middel is terecht voorgesteld.'

DD 2008, 14.12, p. 183

Hoge Raad, 20 februari 2007, LJN AZ1656 (Maatstaf teruggave)

Sv art. 116, art. 552a

'4.3.1. De Rechtbank heeft in haar beschikking, voor zover hier van belang, overwogen:
'De hoofdregel voor teruggave (artikel 116, eerste lid Sv) is dat het voorwerp wordt teruggegeven aan degene onder wie het in beslag is genomen. Nu er sprake is van meer dan een belanghebbende, dient

de rechtbank te onderzoeken of het op het eerste gezicht redelijk en maatschappelijk niet onverantwoord is om van de hoofdregel af te wijken. Dit is op het eerste gezicht niet het geval. De lezingen van klaagster en [verzoekster] staan lijnrecht tegenover elkaar, geen van beiden kan haar lezing afdoende onderbouwen. Vast staat dat Diego als pup is geboren ten huize van klaagster. Er is onder deze omstandigheden geen reden om af te wijken van de hoofdregel. De hond dient derhalve te worden teruggegeven aan klaagster. Het beklag dient dan ook gegrond te worden verklaard.'

4.3.2. In deze overweging ligt besloten dat de Rechtbank heeft getoetst aan de hier aan te leggen maatstaf, te weten dat als de strafvordering niet het voortduren van het beslag vordert de teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp aan de beslagene moet worden gelast, tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende ten aanzien van dat voorwerp moet worden beschouwd (vgl. HR 25 september 2001, NJ 2002, 109). Aldus verstaan heeft de Rechtbank de juiste maatstaf aangelegd. De Rechtbank heeft in de hiervoor weergegeven overwegingen voorts tot uitdrukking gebracht dat in het kader van de onderhavige procedure niet kan worden vastgesteld wie redelijkerwijs als rechthebbende van de hond moet worden aangemerkt, zodat de hond - nu het belang van strafvordering zich niet meer verzet tegen teruggave - aan de beslagene moet worden teruggegeven. Dit oordeel van de Rechtbank is niet onbegrijpelijk en behoefde geen nadere motivering. Opmerking verdient dat deze beslissing ieders rechten ten aanzien van de hond onverlet laat. De tweede klacht faalt.'

DD 2008, 14.13, p. 184

Hoge Raad 12 juni 2007, LJN BA2565 (Onjuiste maatstaf)

NJ, 2007/ 348

Sv art. 94, art. 552a

'3.1. Het middel behelst de klacht dat de Rechtbank bij de beoordeling van het klaagschrift de verkeerde maatstaf heeft aangelegd.

3.2. Blijkens de bestreden beschikking heeft de Rechtbank vastgesteld dat op 27 juli 2005 onder [betrokkene 1], zoon van de klager, op grond van artikel 94 Sv beslag is gelegd op een auto, te weten een Mercedes Benz met kenteken [00-AA-BB].

3.3. De klager heeft op de voet van artikel 552a, eerste lid, Sv geklaagd over dit beslag, stellende dat hij de eigenaar is van de auto.

3.4. De Rechtbank heeft het beklag ongegrond verklaard en daartoe in de bestreden beschikking als volgt overwogen:

'Maatstaf bij de beoordeling van het onderhavige klaagschrift is of het belang van strafvordering zich verzet tegen teruggave van hetgeen bij beslagene in beslag is genomen. Nu beslag is gelegd op de voet van artikel 94 Sv is daarbij in dit geval van belang of het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, het voorwerp zal verbeurd verklaren.

De officier heeft zich verzet tegen teruggave aan klager en daartoe aangevoerd dat de auto door beslagene is gebruikt bij het plegen van strafbare feiten en dat er in het kader van de strafzaak tegen beslagene conservatoir beslag is gelegd op de auto ter zekerheid van verhaal voor een op te leggen geldboete en/of ontnemingsmaatregel wegens wederrechtelijk verkregen voordeel.

De auto is onder beslagene in beslag genomen en blijkens de inhoud van het dossier in de strafzaak

tegen beslagene [betrokkene 1] feitelijk in diens bezit.

De rechtbank is derhalve van oordeel dat indien klager redelijkerwijs als rechthebbende zou kunnen worden aangemerkt de teruggave van de auto aan klager op het eerste gezicht niet redelijk en maatschappelijk niet verantwoord is.

Hetgeen van de zijde van het openbaar ministerie is aangevoerd rechtvaardigt naar het oordeel van de rechtbank tevens de conclusie dat het belang van strafvordering zich in dit geval verzet tegen de teruggave van de onder beslagene [betrokkene 1] in beslag genomen Mercedes-Benz, kenteken [00-AA-BB], aan klager [klager]. Immers, de rechtbank is van oordeel dat het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de rechter, later oordelend, hetgeen in beslag is genomen zal verbeurd verklaren.'

3.5. Blijkens het proces-verbaal van de behandeling in raadkamer van het klaagschrift van 3 november 2005 heeft de raadsman van de klager aldaar aangevoerd dat het beslag onder de beslagene 'is overgegaan van artikel 94 naar artikel 94a Sv'. De Officier van Justitie heeft aldaar naar voren gebracht dat op de Mercedes conservatoir beslag is gelegd, zoals de Rechtbank ook heeft weergegeven in de hiervoor onder 3.4 vermelde overwegingen. De juistheid van deze mededelingen vindt bevestiging in een aan de schriftuur gehechte kopie van een 'Kennissegeving handhaving beslag' van 15 september 2005, welk stuk - aan de herkomst en betrouwbaarheid waarvan in redelijkheid niet kan worden getwijfeld - inhoudt, zakelijk weergegeven en voor zover hier van belang, dat de Officier van Justitie aan [betrokkene 1] kennisgeeft dat hij met ingang van 9 september 2005 op de - eerder op grond van artikel 94 Sv inbeslaggenomen - Mercedes met kenteken [00-AA-BB] conservatoir beslag heeft gelegd op grond van artikel 94a Sv.

Aan het vorenstaande kan worden ontleend dat ten tijde van de bestreden beslissing het beslag was gegrond op artikel 94a Sv. De Rechtbank is in haar bestreden beschikking dus ten onrechte ervan uitgegaan dat (nog) sprake was van een op de voet van artikel 94 Sv gelegd beslag.

3.6. Indien in een dergelijk geval een derde/niet-beslagene die stelt eigenaar te zijn, zich daartegen keert, dient de rechter die over dat beklag heeft te oordelen, als maatstaf aan te leggen of zich het geval voordoet dat buiten redelijke twijfel is of de klager als derde/niet-beslagene als eigenaar van het voorwerp moet worden aangemerkt en daarvan in zijn beslissing blijk te geven. Indien dit laatste het geval is, zal hij tevens moeten onderzoeken en daarvan blijk moeten geven of zich de situatie van artikel 94a, derde of vierde lid, Sv voordoet (vgl. HR 5 juli 2005, LJN AT2970, rov. 3.5).

3.7. Door te overwegen als hiervoor onder 3.4 is weergegeven heeft de Rechtbank blijk gegeven het hiervoor onder 3.6 vermelde te hebben miskend. Het middel is dus terecht voorgesteld.'

1. Inleiding

Het Wetboek van Strafvordering kent een grote hoeveelheid dwangmiddelen die kunnen worden toegepast in het kader van de waarheidsvinding in strafzaken of om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen. Daarbij kan worden gedacht aan de bevoegdheden voorwerpen inbeslag te nemen (artikelen 95, 96, 96a, 96b, 96c, 97, 104 en 126b Sv), de bevoegdheid plaatsen te doorzoeken ter vastlegging van gegevens die op die plaats op een gegevensdrager zijn opgeslagen of vastgelegd (artikel 125i) en de bevoegdheden gegevens te vorderen (artikelen 126nc-ng, 126uc-ug en 126zh-zo). Daarnaast kennen deze bevoegdheden steunbevoegdheden die kunnen dienen om het onderzoek te ondersteunen. Te denken valt aan de bevoegdheden een vordering tot het verlenen van medewerking aan het ontsleutelen van gegevens te geven aan degene van wie redelijkerwijze kan worden vermoed dat hij kennis draagt van versleutelde gegevens (artikelen 125k lid 2, 126nh, 126uh en 126zp), de

bevoegdheid te vorderen dat gegevens worden bewaard of beschikbaar gehouden (artikelen 126ni en 126ui) en de bevoegdheid gegevens ontoegankelijk te maken voor zover dit noodzakelijk is ter beëindiging van een strafbaar feit of ter voorkoming van nieuwe strafbare feiten (artikel 125o). Over de toepassing van deze dwangmiddelen kan beklag worden gedaan op grond van artikel 552a Sv. Deze bepaling handelt over het beklag tegen de inbeslagneming van voorwerpen, over het gebruik van inbeslaggenomen voorwerpen, over het uitblijven van een last tot teruggave, over de vordering van gegevens, over de vordering medewerking te verlenen aan het ontsleutelen van gegevens, over de kennisneming of het gebruik van gegevens, vastgelegd tijdens een doorzoeking of op vordering verstrekt, over de kennisneming of het gebruik van gegevens, opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een geautomatiseerd werk en vastgelegd bij een onderzoek in zodanig werk, over de kennisneming of het gebruik van gegevens als bedoeld in de artikelen 100, 101 en 114, over de vordering gegevens te bewaren en beschikbaar te houden, alsmede over de ontoegankelijkmaking van gegevens, aangetroffen in een geautomatiseerd werk, bedoeld in artikel 125o, de opheffing van de desbetreffende maatregelen of het uitblijven van een last tot zodanige opheffing.

In deze bijdrage zal, aan de hand van een aantal recente beschikkingen van de Hoge Raad (en een van de Rechtbank Rotterdam), een aantal aspecten van het beklag ex artikel 552a worden besproken. Daarbij zal achtereenvolgens worden ingegaan op de vraag wie als belanghebbende kunnen worden aangemerkt, in welke gevallen niet-ontvankelijkheid van de klager moet volgen, wat wordt bedoeld met de begrippen 'zo spoedig mogelijk' en 'het einde van de vervolgte zaak', die van belang zijn voor de ontvankelijkheid van het klaagschrift, de beslissingen die de rechter naar aanleiding van het klaagschrift kan nemen en de maatstaf die de rechter dient aan te leggen bij de beoordeling van het klaagschrift en de te nemen beslissing.

Naast genoemde onderwerpen bevindt ook (het beklag tegen) de inbeslagneming van voorwerpen onder de verschoningsgerechtigden van artikel 218 Sv zich in het brandpunt van de belangstelling. [1] De vragen die aan de orde komen bij deze problematiek (vallen de inbeslaggenomen brieven of geschriften onder het verschoningsrecht en, zo ja, is er dan sprake van zeer uitzonderlijke omstandigheden waaronder het belang van de waarheidsvinding dient te prevaleren boven het verschoningsrecht?) zullen in deze bijdrage niet besproken worden. De positie van de verschoningsgerechtigde bij toepassing van bevoegdheden tot inbeslagneming vormt een apart onderwerp dat valt buiten het bestek van deze bijdrage.

2. De belanghebbende

In artikel 552a lid 1 Sv wordt aangegeven dat *belanghebbenden* zich schriftelijk kunnen beklagen. De term belanghebbende wordt in de wet niet nader uitgewerkt, waardoor ruimte wordt gelaten voor een ruime interpretatie van deze term. Wöretshofer stelt dat '[b]elanghebbende is degene die pretendeert dat zijn belang door de inbeslagneming geschonden wordt door de in het artikel genoemde maatregelen.' [2] De term belanghebbende omvat allereerst de beslagene nu artikel 116 lid 1 bepaalt dat het inbeslaggenomen voorwerp wordt teruggegeven aan degene bij wie het in beslag is genomen zodra het belang van de strafvordering zich niet meer tegen teruggave verzet. Ook anderen dan de beslagene kunnen worden aangemerkt als belanghebbende, als zij menen redelijkerwijs als rechthebbende te kunnen worden aangemerkt. In artikel 116 lid 4 wordt immers aangegeven dat de officier van justitie kan besluiten het inbeslaggenomen voorwerp terug te geven aan degene die redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt.

De vraag of klaagster als belanghebbende kan worden ontvangen in haar klacht doet zich voor in de beschikking van de Rechtbank Rotterdam van 13 februari 2006 (14.1). Klaagster is het ziekenhuis waarin de arts(en) werkzaam is/zijn die worden verdacht van dood door schuld (artikel 307 Sr) als gevolg van onjuist medisch handelen. Tijdens het onderzoek naar dit strafbare feit wenst de officier van justitie de beschikking te krijgen over, onder andere, het medisch dossier van de overleden patiënte en een lijst met de namen van de betrokken hulpverleners. Het ziekenhuis beklagt zich over de inbeslagneming van die voorwerpen. Volgens de officier van justitie kon het ziekenhuis echter niet in die klacht worden ontvangen nu hij geen belang heeft bij de klacht. Het ziekenhuis op zich was immers niet betrokken bij de gewraakte behandeling van de patiënt. De Rechtbank Rotterdam achtte het ziekenhuis wel ontvankelijk in zijn klacht, maar lijkt daarbij op twee gedachten te hinken. Enerzijds wordt aangegeven dat de voorwerpen en gegevens onder klaagster zijn inbeslaggenomen (waardoor klaagster op grond van artikel 116 lid 1 Sv in ieder geval belanghebbende zou zijn), anderzijds geeft de rechtbank aan dat klaagster '- gedocumenteerd - stelt rechthebbende [...] te zijn'. Dat laatste is echter niet langer van belang indien de voorwerpen onder klaagster zijn inbeslaggenomen, dan is klaagster, hetzij nog maar eens gezegd, onder alle omstandigheden belanghebbende bij het beklag. Het lijkt alsof de rechtbank zich hier richt op mogelijk door de raadsman van verdachte ingenomen stellingen (primair is klaagster degene onder wie de voorwerpen in beslag zijn genomen, subsidiair, voor zover de rechtbank van mening mocht zijn dat het medisch dossier toebehoort aan de behandelend arts, is klaagster toch redelijkerwijs als rechthebbende aan te merken nu de gewraakte behandeling heeft plaatsgevonden in haar ziekenhuis).

3. Inhoud en ontvankelijkheid van het beklag

De belanghebbenden kunnen zich schriftelijk beklagen over de in artikel 552a genoemde onderwerpen (onder andere inbeslagneming, het gebruik van in beslag genomen voorwerpen, het vorderen van gegevens, het gebruik van die gegevens en het achterwege blijven van een last tot teruggave). In veel gevallen is het doel van het beklag dan ook de teruggave van het voorwerp. ^[3] Die teruggave kan op grond van artikel 116 j° 552a Sv op een tweetal gronden worden gevraagd. Enerzijds de afwezigheid van het belang van de strafvordering en anderzijds de onrechtmatigheid van de inbeslagneming. Op grond van artikel 116 lid 1 Sv moet teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp plaatsvinden aan degene bij wie het in beslag is genomen zodra het belang van de strafvordering zich niet meer verzet tegen de teruggave. Daarnaast kan het in beslag genomen voorwerp ook worden teruggegeven aan degene die redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt (artikel 116 lid 3). Indien de inbeslagneming heeft plaatsgevonden op grond van artikel 94 Sv is het belang van de strafvordering gelegen in de waarheidsvinding of het veiligstellen van de tenuitvoerlegging van een verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer. Als er sprake is van conservatoire inbeslagneming is het belang van de strafvordering gelegen in het verhaalsrecht voor de op te leggen geldboete of de betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

Als sprake is van onrechtmatige inbeslagneming is teruggave van het in beslag genomen voorwerp niet in alle gevallen de meest aangewezen uitspraak. Indien de belangen van de betrokkene (beslagene of derde rechthebbende) door de onrechtmatige inbeslagneming redelijkerwijze niet zijn geschaad, zal gegrondverklaring van het beklag niet volgen en daarmee dus ook teruggave op grond van de onrechtmatigheid niet volgen. Teruggave zal, indien de rechter de inbeslagneming onrechtmatig oordeelt, evenmin volgen als het ongecontroleerde bezit van de inbeslaggenomen voorwerpen in strijd

met de wet of het algemeen belang zou zijn.

Zoals hierboven aangegeven zal het beklag in veel gevallen strekken tot teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp aan hetzij de beslagene, hetzij de rechthebbende op het inbeslaggenomen voorwerp. Die persoon zal dan wel zelf een klaagschrift moeten indienen (zie daarover eveneens paragraaf 4.1). Zo is het niet mogelijk om te verzoeken om teruggave van het inbeslaggenomen goed aan een ander (14.2). Onder klaagster was inbeslaggenomen een aan haar echtgenoot toebehorend luchtdrukgeweer. ^[4] In het door haar ingediende klaagschrift verzocht klaagster om teruggave van dat luchtdrukgeweer aan haar echtgenoot. Door de Rechtbank Den Bosch wordt het beklag ongegrond verklaard. De Hoge Raad vernietigt die beschikking echter nu de wet niet de mogelijkheid kent dat op verzoek van een belanghebbende de teruggave van het in beslag genomene aan een ander wordt gelast. De Hoge Raad doet wat de rechtbank had moeten doen en verklaart klaagster niet-ontvankelijk in haar beklag.

Ook op andere gronden kan een klager niet-ontvankelijk worden verklaard in het beklag. Zo werden niet-ontvankelijk verklaard de klager die een klaagschrift indiende tegen een inbeslagneming die reeds was geëindigd doordat de rechter een onherroepelijke beslissing had genomen met betrekking tot het inbeslaggenomene (14.3) en de klaagster die reeds afstand had gedaan van het inbeslaggenomen voorwerp (14.4), waarna de officier van justitie, nu vaststond dat de in casu inbeslaggenomen honden toebehoorden aan klaagster, kon gelasten dat met de inbeslaggenomen honden kon worden gehandeld als ware zij verbeurd verklaard of onttrokken aan het verkeer (artikel 116 lid 2 onder c). De rechtbank hechtte geen waarde aan de stelling van klaagster dat zij de afstandsverklaring onder druk had getekend (haar zou zijn voorgehouden dat de honden zouden worden vernietigd tenzij zij een afstandsverklaring zou tekenen, waarna de honden in een kennel geplaatst zouden kunnen worden) en concludeerde vervolgens dat kennelijk geen sprake meer was van een beslag, nu het beslag was geëindigd door de last van de officier van justitie op grond van artikel 116, tweede lid onder c (artikel 134 lid 2 sub b). De Hoge Raad concludeert dat de rechtbank kennelijk de mening was toegedaan dat rechtmatig afstand was gedaan van de inbeslaggenomen voorwerpen en laat dat oordeel, verweven als het is met waarderingen van feitelijke aard, in stand.

In het laatste hier te bespreken geval werd klager niet-ontvankelijk verklaard in zijn beklag nu het inbeslaggenomen geldbedrag reeds was teruggegeven aan degene onder wie het in beslag was genomen (14.5). Nu de hoofdregel van artikel 116 Sv is dat het inbeslaggenomene wordt teruggegeven aan degene onder wie het voorwerp in beslag is genomen, kunnen andere mogelijke belanghebbenden tegen die beslissing geen beklag indienen. Mocht de derde van mening zijn dat het teruggegeven voorwerp hem toebehoort dan staat de weg naar de civiele rechter open. Het zesde lid van artikel 116 Sv geeft immers aan dat de beslissingen die op grond van artikel 116 kunnen worden genomen de rechten die een ieder ten aanzien van het inbeslaggenomen (en eventueel teruggegeven) voorwerp kan doen gelden intact blijven.

Een andere grond voor niet-ontvankelijkverklaring van de klager is gelegen in de termijn waarbinnen het klaagschrift dient te worden ingediend. Een te laat ingediend klaagschrift zal niet-ontvankelijk worden verklaard. Voor de termijn waarbinnen een klaagschrift tegen de inbeslagneming dient te worden ingediend, dient te worden onderscheiden tussen het geval waarin vervolging plaatsvindt en het geval waarin de zaak niet wordt vervolgd. In het eerste geval dient op grond van artikel 552a lid 3 het klaagschrift zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming van de voorwerpen of de kennisneming of ontoegankelijkmaking van de gegevens te worden ingediend, doch in ieder geval niet later dan drie maanden nadat de vervolgte zaak tot een einde is gekomen. Als het klaagschrift later dan drie maanden na het einde van de zaak wordt ingediend, zal het niet-ontvankelijk worden verklaard. Zowel

het begrip 'einde van de zaak' als de term 'zo spoedig mogelijk' zijn derhalve van belang bij het bepalen van de ontvankelijkheid van het klaagschrift. Uit de wetsgeschiedenis van het wetsvoorstel dat heeft geleid tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot toepassing van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en andere vermogenssancties, ^[5] blijkt dat de destijds in de wet opgenomen maximale termijn van drie jaren na de inbeslagneming in de praktijk tot problemen leidde. In veel gevallen is de zaak immers niet binnen drie jaar na de inbeslagneming tot een einde gekomen. Men denke aan situaties waarin hoger beroep of cassatie tegen een vonnis is ingesteld. Om te voorkomen dat vervolgens nog slechts bij de burgerlijke rechter kon worden geklaagd over (het voortduren van) de inbeslagneming, werd bepaald dat tot drie maanden na het einde van de zaak een ontvankelijk klaagschrift kan worden ingediend. De term 'zo spoedig mogelijk na inbeslagneming' bleef echter wel in de wet staan, waardoor de rechter ruimte hield om 'op die grond tot niet-ontvankelijkheid van een klacht wegens laksheid bij de indiening daarvan [te] besluiten.' ^[6] 'Met die term is aangegeven dat degene die zijn beklag wenst te doen daarvoor na het tijdstip waarop hem de grond daarvoor ter kennis kwam, niet meer tijd neemt dan hij in redelijkheid geacht kan worden nodig te hebben. Onder omstandigheden is denkbaar dat de rechter een kennelijk door nalatigheid vertraagde klacht op die grond niet ontvankelijk acht.' ^[7]

Het klaagschrift dient dus zo spoedig mogelijk te worden ingediend na de inbeslagneming, maar in ieder geval binnen drie maanden na het einde van de zaak. De vraag wanneer de zaak is geëindigd staat dan ook centraal in Hoge Raad 4 september 2007, LJN BA3132 (14.6). Klaagster klaagt over het uitblijven van een last tot teruggave van de onder haar overleden levenspartner inbeslaggenomen sieraden en geld. De strafzaak tegen die levenspartner is door diens overlijden geëindigd op 17 december 2004, het klaagschrift komt eerst op 26 april 2005 binnen bij de griffie en is dus naar het oordeel van de officier van justitie te laat ingediend. Klaagster geeft aan dat deze termijnoverschrijding haar niet kan worden aangerekend nu pas op 11 februari 2005 duidelijk werd dat het Openbaar Ministerie niet van plan was de inbeslaggenomen goederen terug te geven (op welke grond het OM de mening was toegedaan dat de voorwerpen niet dienden te worden teruggegeven vermeldt de beschikking niet; een strafvorderlijk belang bij het voortduren van de inbeslagneming zal echter niet meer hebben bestaan). De rechtbank besliste echter tot niet-ontvankelijkverklaring nu het klaagschrift niet binnen drie maanden na 17 december 2004 was ingediend.

De beschikking van de rechtbank kan op grond van de overwegingen 3.5.1 en 3.5.2 van de Hoge Raad echter niet in stand blijven. Weliswaar was het klaagschrift niet ingediend binnen drie maanden na het tijdstip dat door de rechtbank werd beschouwd als het einde van de zaak (het overlijden van de verdachte), nu 'het beslag is gelegd in een zaak waarin verscheidene personen als verdachten zijn aangemerkt, is aan de vervolgte zaak pas een einde gekomen, indien de vervolgingen van alle verdachten tot een einde zijn gekomen'. De rechtbank had verzuimd vast te stellen of de tegen de medeverdachten ingestelde vervolgingen eveneens tot een einde waren gekomen en had de klaagster dus niet-ontvankelijk verklaard op gronden die die beslissing niet konden dragen.

De tweede onderscheiden situatie is die waarin weliswaar inbeslagneming heeft plaatsgevonden, maar geen vervolging wordt ingesteld of deze nog niet is ingesteld. In dat geval dient het klaagschrift zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee jaren na de inbeslagneming te worden ingediend (artikel 552a lid 4). Een probleem als hierboven omschreven (niet duidelijk wanneer de termijn voor het indienen van een klaagschrift eindigt) zal zich dan ook niet voordoen. De datum van inbeslagneming zal immers bekend zijn. Ook hier wordt echter de term 'zo spoedig mogelijk' gebruikt, die term zal dan ook, bij gebleken laksheid van klager bij de indiening van het klaagschrift, kunnen leiden tot niet-

4. Beoordeling en beslissing

4.1 Beslissing

In deze paragraaf zal worden ingegaan op de beslissingen die de raadkamer op het klaagschrift kan nemen en op welke gronden zij haar oordeel dient te baseren. Met name de maatstaf die de rechter dient aan te leggen bij zijn beslissingen en de wijze waarop zulks gebeurt, blijkt in de praktijk nog wel eens op problemen te stuiten.

In de vorige paragraaf is reeds een aantal gronden aan de orde gekomen die dienen te leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van het ingediende klaagschrift. Daarbij kwamen aan de volgende situaties aan de orde:

- het beslag is geëindigd door een onherroepelijke beslissing ten aanzien van het inbeslaggenomen voorwerp;
- door de beslagene is afstand gedaan van het inbeslaggenomen voorwerp;
- het beslag is geëindigd door teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp aan de beslagene;
- het klaagschrift is niet tijdig ingediend of niet op de juiste wijze ingediend. ^[8]

Als er geen redenen zijn voor niet-ontvankelijkverklaring van het klaagschrift, resten de rechter slechts twee mogelijkheden: het klaagschrift is gegrond en de rechter geeft de 'daarmede overeenkomende last' (artikel 552a lid 7) of het klaagschrift is ongegrond. Andere smaken kent de wet niet. Toch blijken in de praktijk rechters met enige regelmaat andere smaken toe te passen. In Hoge Raad 19 juni 2007 (14.7) en Hoge Raad 19 juni 2007 (14.8) hadden beide rechtbanken (Maastricht en Roermond) geoordeeld dat het ingediende beklag ongegrond is.

In de eerst genoemde zaak gaat het om beklag tegen de inbeslagneming van een auto, in de tweede zaak ziet het beklag op de beslissing van de officier van justitie om op grond van artikel 116 lid 4 Sv het inbeslaggenomen voorwerp, wederom een auto, terug te geven aan de rechthebbende, een verzekeringsmaatschappij. Het oordeel van beide rechtbanken dat het beklag ongegrond was en dat een ander dan klagers de rechthebbende op de auto's is, wordt door de Hoge Raad niet onbegrijpelijk geoordeeld. De beslissing die vervolgens in beide zaken is genomen om een last tot teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp aan die rechthebbende te geven, kan echter geen genade vinden in de ogen van de Hoge Raad. Die mogelijkheid staat de wet immers niet toe, zo overweegt de Hoge Raad: 'De wet kent wat betreft de beklagprocedure als bedoeld in het vierde boek, Titel IX Sv, anders dan in Hoge Raad 10 mei 1994, *NJ* 1994, 642, onder de toenmalige wetgeving is aangenomen, niet de mogelijkheid van een last tot teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen aan een ander dan degene die een klaagschrift strekkende tot teruggave heeft ingediend.' ^[9] Nu de rechthebbende niet eveneens een klaagschrift tegen de inbeslagneming had ingediend, kon de rechtbank een dergelijke last niet geven. Die beslissing blijft op grond van artikel 116 lid 3 aan de officier van justitie overgelaten.

4.2 Beoordeling

De maatstaf die de rechter dient aan te leggen bij zijn beslissing op het beslag verschilt naar gelang de grondslag van het beslag. De reden daarvoor is gelegen in het verschil in aard van het beslag. Een beslag wordt op grond van artikel 94 gelegd in het kader van de waarheidsvinding en het verwijderen uit het maatschappelijk verkeer van voorwerpen die verbeurdverklaard of aan het verkeer onttrokken

kunnen worden. Het gaat dan veelal om voorwerpen die in verband staan met het strafbare feit. Het beslag van artikel 94a Sv is een conservatoire maatregel, die beoogt een verhaalsmogelijkheid zeker te stellen in verband met een eventueel op te leggen geldboete of ontnemingsmaatregel. [10]

4.2.1 De maatstaf van het beklag tegen een beslag op grond van artikel 94 Sv

De maatstaf die de rechter dient te hanteren bij het beoordelen van een klaagschrift tegen de inbeslagneming op grond van artikel 94 Sv is: verzet het belang van de strafvordering zich tegen teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp? Het belang van de strafvordering ziet op het veiligstellen van de belangen waarvoor inbeslagneming is toegelaten. Dat is het geval als de inbeslaggenomen voorwerpen kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen. Daarnaast verzet het belang van de strafvordering zich ook tegen teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp wanneer het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, het inbeslaggenomen voorwerp verbeurd zal verklaren of onttrekken aan het verkeer. De rechter dient deze belangen marginaal te toetsen en te besluiten tot een last tot teruggave als het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet. Kuiper geeft aan dat deze marginale toetsing in veel gevallen meebrengt dat het beklag ongegrond moet worden verklaard omdat het belang van de strafvordering zich tegen teruggave verzet. [11]

Als de officier van justitie echter de mening is toegedaan dat het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet, dan is de rechter aan dat oordeel gebonden. [12] Om die reden oordeelde de Hoge Raad in zijn arrest van 16 januari 2007 (14.9) dat de beschikking van de rechtbank niet in stand kon blijven. Het klaagschrift richtte zich tegen 'het voornemen van de Officier van Justitie om de inbeslaggenomen voorwerpen terug te geven aan anderen dan de beslagene.' De Hoge Raad geeft aan dat '[i]n dat voornemen ligt, gelet op het bepaalde in artikel 116, eerste lid, Sv, besloten dat het belang van de strafvordering zich niet meer tegen teruggave verzet. Het staat de rechter dan niet vrij bij de beoordeling van het klaagschrift te treden in de vraag of zodanig belang aan de teruggave in de weg staat.' [13] Dat bij de behandeling van het klaagschrift enige verwarring was ontstaan door de opmerking van de officier van justitie dat het belang van de strafvordering zich wél tegen teruggave verzette, laat zich raden. De raadkamer was echter gebonden aan de grondslag voor het klaagschrift en dat was een beklag tegen het voornemen van de officier van justitie om de voorwerpen terug te geven aan een ander dan de beslagene. Als de officier van justitie dat voornemen heeft geuit, dan verzet het belang van de strafvordering zich blijkbaar niet langer tegen teruggave en kan de raadkamer derhalve ook niet op die grond het beklag ongegrond verklaren. Het is immers in beginsel de officier van justitie die dient te bepalen of met de inbeslagneming een strafvorderlijk belang is gediend. Dat laat onverlet dat het merkwaardig lijkt dat de officier van justitie bij de behandeling van het klaagschrift aangeeft de mening te zijn toegedaan dat het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet. Het had dan immers op de weg van de officier van justitie gelegen om conform artikel 116 lid 1 Sv de inbeslaggenomen voorwerpen terug te geven. Dat de rechter gebonden is aan de mening van de officier van justitie dat het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet, houdt overigens niet in dat de rechter ook gebonden is aan de mening van de officier van justitie met betrekking tot degene aan wie de teruggave dient plaats te vinden. [14]

In Hoge Raad 22 mei 2007 (14.10) legt de raadkamer dan ook de juiste maatstaf aan: 'De rechtbank is gezien de inhoud van het procesdossier en het verhandelde in raadkamer van oordeel dat het onderzoeksbelang het voortduren van het beslag niet langer vordert. Tevens is het niet zeer waarschijnlijk dat de strafrechter, later oordelend, het inbeslaggenomene verbeurd zal verklaren dan wel aan het verkeer zal onttrekken.' De officier van justitie had bij de behandeling van het klaagschrift

aangegeven dat het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzette, maar had tevens duidelijk gemaakt dat hij zich wel verzette tegen teruggave nu 'een vordering tot het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel zal worden ingediend.' De rechter ging daarin mee en oordeelde dat aan de voorwaarden voor conservatoir beslag was voldaan, 'terwijl zich niet het geval voordoet dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter een geldboete dan wel een verplichting tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen.' Dat oordeel nu kon in de ogen van de Hoge Raad geen genade vinden. In r.o. 3.3 overweegt de Hoge Raad: 'In het systeem van de wet ligt aldus besloten dat, indien het openbaar ministerie bij de behandeling van een klage als bedoeld in artikel 552a Sv te kennen geeft van oordeel te zijn dat het belang van de strafvordering zich niet meer tegen de gevraagde teruggave verzet, de rechter, zonder zelf in een beoordeling van evenvermeld punt te treden, op het klaagschrift dient te beslissen.' Dat de officier van justitie later conservatoir beslag wil gaan leggen, kan dus niet van invloed zijn op de op dit klaagschrift te nemen beslissing.

Als het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet, dan dient het inbeslaggenomen voorwerp te worden terugggegeven. Uitgangspunt daarbij is dat teruggave aan de beslagene volgt. Teruggave kan echter ook volgen aan de belanghebbende (niet-beslagene) die een klaagschrift heeft ingediend en 'redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt' (artikel 116 lid 2 onder a Sv). De maatstaf die derhalve heeft te gelden indien het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet is wie redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt. Kuiper maakt een onderverdeling in een drietal situaties waarin het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet [15] :

- 1 Beslagene dient klage in. Het inbeslaggenomen voorwerp dient aan hem te worden terugggegeven, tenzij hij redelijkerwijs niet als rechthebbende kan worden aangemerkt;
- 2 Een belanghebbende (niet-beslagene) dient klage in. Het voorwerp wordt aan die belanghebbende terugggegeven als deze redelijkerwijs als rechthebbende op het voorwerp kan worden aangemerkt;
- 3 Meer belanghebbenden hebben om teruggave van het voorwerp verzocht. De rechter gelast de teruggave aan de beslagene (indien die klage heeft ingediend), tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt. In dat geval wordt teruggave aan die rechthebbende (indien die klage heeft ingediend) gelast.

Voor de beantwoording van de vraag of teruggave aan een ander dan de beslagene dient te volgen, wordt ook wel de formulering gebruikt of teruggave 'redelijk en maatschappelijk niet onverantwoord is'. Op grond van de bovengenoemde maatstaf (redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt) kon de beschikking van de rechtbank in Hoge Raad 18 december 2007 (14.11) niet in stand blijven. Klager diende een klaagschrift in tegen de inbeslagneming van een geldbedrag onder een ander dan klager stellende rechthebbende op dit geldbedrag te zijn. Klager had bij de behandeling van het klaagschrift zulks trachten te onderbouwen. De rechtbank oordeelde echter dat 'daarmee [...] nog niet vast [staat] en [...] naar het oordeel van de rechtbank nog niet buiten redelijke twijfel [is] aangetoond en/of aannemelijk gemaakt dat de in beslaggenomen geldbedragen aan klager toebehoren'. Dat is echter een eis die de wet niet stelt. De vraag dient te zijn of klager redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt. De Hoge Raad acht het middel daarom terecht voorgesteld.

De hierboven onder 3 genoemde situatie doet zich voor in Hoge Raad 20 februari 2007 (14.12). De rechtbank geeft aan dat als hoofdregel teruggave aan de beslagene heeft te gelden indien het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet (artikel 116 lid 1 Sv). De rechtbank overweegt dan: 'Nu er sprake is van meer dan een belanghebbende, dient de rechtbank te onderzoeken of het op

het eerste gezicht redelijk en maatschappelijk niet onverantwoord is om van de hoofdregel af te wijken. Dit is op het eerste gezicht niet het geval. De lezingen van klaagster en [verzoekster] staan lijnrecht tegenover elkaar, geen van beiden kan haar lezing afdoende onderbouwen. Vast staat dat Diego als pup is geboren ten huize van klaagster. Er is onder deze omstandigheden geen reden om af te wijken van de hoofdregel. De hond dient derhalve te worden teruggegeven aan klaagster. Het beklag dient dan ook gegrond te worden verklaard.' Daarmee legt de rechtbank de juiste maatstaf aan. De Hoge Raad geeft ten overvloede in 4.3.2 de regel van artikel 116 lid 6 Sv aan: de beslissing laat ieders rechten ten aanzien van Diego onverlet. De weg naar de civiele rechter blijft open.

4.2.2 De maatstaf van het beklag tegen een beslag op grond van artikel 94a Sv

De beoordeling van een klaagschrift tegen een conservatoir beslag kent een andere maatstaf dan de bij beslag op grond van artikel 94 Sv aan te leggen maatstaf. De inbeslagneming van artikel 94a Sv ziet op de bewaring van het recht tot verhaal voor een op te leggen geldboete of verplichting tot betaling ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Als het beslag kan dienen tot zekerheidstelling van aan de beslagene op te leggen vermogenssancties dient het beklag ongegrond te worden verklaard omdat het belang van verhaal zich verzet tegen teruggave. Bij het beslag ex artikel 94a Sv geldt, sterker dan bij beslag ex artikel 94 Sv, het uitgangspunt dat beslag wordt gelegd bij de verdachte of veroordeelde. Ook onder derden kunnen voorwerpen die kunnen dienen tot bewaring van het recht tot verhaal in beslag worden genomen, maar aan dat beslag worden meer eisen gesteld. Artikel 94a lid 3 Sv stelt als eis dat het voorwerp, onmiddellijk of middellijk, afkomstig is van het misdrijf waarvoor de geldboete kan worden opgelegd of het wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden ontnomen dat er a) voorts voldoende aanwijzingen dienen te bestaan dat die voorwerpen aan een ander zijn gaan toebehoren met het doel de uitwinning van die voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen en dat b) die ander ten tijde van dat gaan toebehoren wist of redelijkerwijze kon vermoeden dat die voorwerpen van enig misdrijf afkomstig waren.

De rechter zal bij de beoordeling van het klaagschrift tegen de inbeslagneming op grond van artikel 94a Sv dan ook dienen te beoordelen of er sprake is van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd en of zich niet het geval voordoet dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, aan de verdachte of veroordeelde een geldboete dan wel de verplichting tot betaling van een bedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen. De eerder genoemde marginale toetsing.

Als het klaagschrift wordt ingediend door een ander dan beslagene die stelt eigenaar te zijn, dan dient de rechter te beoordelen of buiten redelijke twijfel staat dat die stelling juist is. In dat geval is immers geen verhaal van de aan de beslagene op te leggen boete of ontnemingsmaatregel mogelijk. In dat oordeel dient de rechter tevens te betrekken of sprake is van een schijnconstructie die op grond van artikel 94a lid 3 Sv doorbroken kan worden. [16]

In Hoge Raad 12 juni 2007 (6.13) had de rechtbank per abuis, daartoe vermoedelijk wederom geleid door de zich vergissende officier van justitie, het klaagschrift beoordeeld als een beklag tegen een beslag ex artikel 94 Sv. Daarvan was echter niet langer sprake. Het oordeel van de rechtbank dat het niet hoogst onwaarschijnlijk was dat de later oordelende rechter het inbeslaggenomen voorwerp verbeurd zou verklaren, kon dan ook geen stand houden. De Hoge Raad overwoog in r.o. 3.6. 'Indien in een dergelijk geval een derde/niet-beslagene die stelt eigenaar te zijn, zich daartegen keert, dient de rechter die over dat beklag heeft te oordelen, als maatstaf aan te leggen of zich het geval voordoet dat buiten redelijke twijfel is of de klager als derde/niet-beslagene als eigenaar van het voorwerp moet worden aangemerkt en daarvan in zijn beslissing blij te geven. Indien dit laatste het geval is, zal hij

tevens moeten onderzoeken en daarvan blijkt moeten geven of zich de situatie van artikel 94a, derde of vierde lid, Sv voordoet (vgl. HR 5 juli 2005, LJN AT2970, rov. 3.5).' Met andere woorden: de rechter dient vast te stellen of zeker is dat de derde/ niet-beslagene eigenaar is en dat er geen schijnconstructies zijn toegepast teneinde zeker te stellen dat uitwinning van de voorwerpen zal worden voorkomen terwijl de voorwerpen uit misdrijf afkomstig zijn en de derde wist of kon vermoeden dat de voorwerpen uit misdrijf afkomstig zijn.

Nog één geval van beklag door een derde/niet-beslagene tegen conservatoire inbeslagneming verdient de aandacht. Het betreft dan de situatie waarin niet buiten redelijke twijfel is dat de derde/niet-beslagene enig eigenaar van het voorwerp is, maar wel aannemelijk is dat deze rechthebbende ten aanzien van het voorwerp is. In dat geval zal de rechter als maatstaf dienen te hanteren of sprake is van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd en of het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, een geldboete of een maatregel ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen, waarbij het inbeslaggenomen voorwerp als verhaal kan dienen.

5. Conclusie

Het beklag tegen de inbeslagneming van voorwerpen is vrijwel vormvrij, maar kent een aantal aspecten dat kan leiden tot problemen bij de beoordeling van een klaagschrift tegen de inbeslagneming (of toepassing van andere dwangmiddelen en steunbevoegdheden zoals genoemd in artikel 552a lid 1 Sv). Enerzijds lijkt de oorzaak van die problemen te liggen bij beslagene en andere (vermeend) rechthebbenden op de inbeslaggenomen voorwerpen. Niet altijd is voorshands duidelijk of de indiener van het klaagschrift belanghebbende is, soms worden verzoeken gedaan waarin de wet niet voorziet, soms is het beslag reeds geëindigd en niet altijd is duidelijk wanneer de zaak is geëindigd waardoor onduidelijkheid kan ontstaan over de termijn voor het indienen van het beklag. Daarnaast lijkt zich de situatie voor te doen waarin de rechter meer wil (een last tot teruggave geven aan de rechthebbende die geen beklag indient) dan de wet hem toestaat. Tot slot blijkt nog wel eens onduidelijkheid te bestaan over de toe te passen maatstaf bij de beslissing op het beklag. Daarbij kan een rol spelen dat een officier van justitie onduidelijkheid laat bestaan over de grondslag van het beslag.

Als er sprake is van een inbeslagneming op grond van artikel 94 Sv dan dient te worden bepaald of het belang van strafvordering zich tegen de teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp verzet. Dat is het geval als het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, het inbeslaggenomen voorwerp verbeurd zal verklaren of zal onttrekken aan het verkeer. Indien dat het geval is, dient de rechter het beklag ongegrond te verklaren. Als het belang van de strafvordering zich niet tegen teruggave verzet, dan dient teruggave aan de beslagene te volgen tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende op het inbeslaggenomen voorwerp kan worden aangemerkt.

Als het beslag is gelegd tot bewaring van het recht tot verhaal van een op te leggen geldboete of verplichting tot betaling ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel dan dient getoetst te worden of sprake is van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd en of het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, een geldboete of ontnemingsmaatregel zal opleggen en - ten slotte - of het voorwerp kan dienen tot verhaal. In het geval een derde/niet-beslagene stelt eigenaar te zijn van het op grond van artikel 94a Sv inbeslaggenomen voorwerp, dan dient het voorwerp te worden teruggegeven indien dit buiten redelijke twijfel is.

Voetnoten

[1]

Wetenschappelijk docent strafrecht en strafprocesrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en hoofd van het Erasmus Center for Penal Studies (ECPS).

[1]

Zie bijvoorbeeld zeer recentelijk de uitspraken van de Hoge Raad van 30 oktober 2007 in de zaken tegen een aantal Rotterdamse notarissen, LJ-nummers BA5611, BA5612, BA5614, BA5615, BA 5665, BA5666 en BA5667.

[2]

J. Wöretshofer, aant. 4 op art. 552a (suppl. 135, juni 2003), in: A.L. Melai & M.S. Groenhuijsen e.a., *Het Wetboek van Strafvordering*, Deventer: Kluwer (losbladig).

[3]

A.M. Berkhout-van Poelgeest, 'Hoofdstuk 77: Klaagschrift tegen inbeslagneming', in: J. Boksem, P.A.M. Mevis, P.C. Vegter & A.M. van Woensel (red.), *Handboek strafzaken*, Deventer: Kluwer z.j. (suppl. maart 2005).

[4]

De echtgenoot diende eveneens een klaagschrift tegen de inbeslagname in. De ongegrondverklaring van dat klaagschrift werd door de Hoge Raad vernietigd vanwege een motiveringsgebrek (Hoge Raad, 11 september 2007, *LJN* BA6558).

[5]

Wet van 10 december 1992, *Stb.* 1993, 11.

[6]

Kamerstukken II 1989/90, 21 504, nr. 3, p. 44-45 (MvT II).

[7]

Kamerstukken II 1990/91, 21 504, nr. 5, p. 31-32 (MvA II).

[8]

Dat laatste onderwerp (de wijze van indiening) is niet expliciet aan de orde gekomen. Het enige vormvereiste is dat het beklag schriftelijk dient te worden gedaan.

[9]

Hoge Raad 19 juni 2007 (14.7), r.o. 3.3.

[10]

R. Kuiper, 'Beklag tegen beslag', *NJB* 2005, p. 206.

[11]

Kuiper 2005, p. 206.

[12]

A.M. Berkhout-van Poelgeest, 'Hoofdstuk 77: Klaagschrift tegen inbeslagneming', in: J. Boksem, P.A.M. Mevis, P.C. Vegter & A.M. van Woensel (red.), *Handboek strafzaken*, Deventer: Kluwer z.j. (suppl. maart 2005).

[13]

R.o. 3.5.

[14]

HR 2 maart 1993, *NJ* 1993, 662.

[15]

Kuiper 2005, p. 207.

[16]

Kuiper 2005, p. 207.